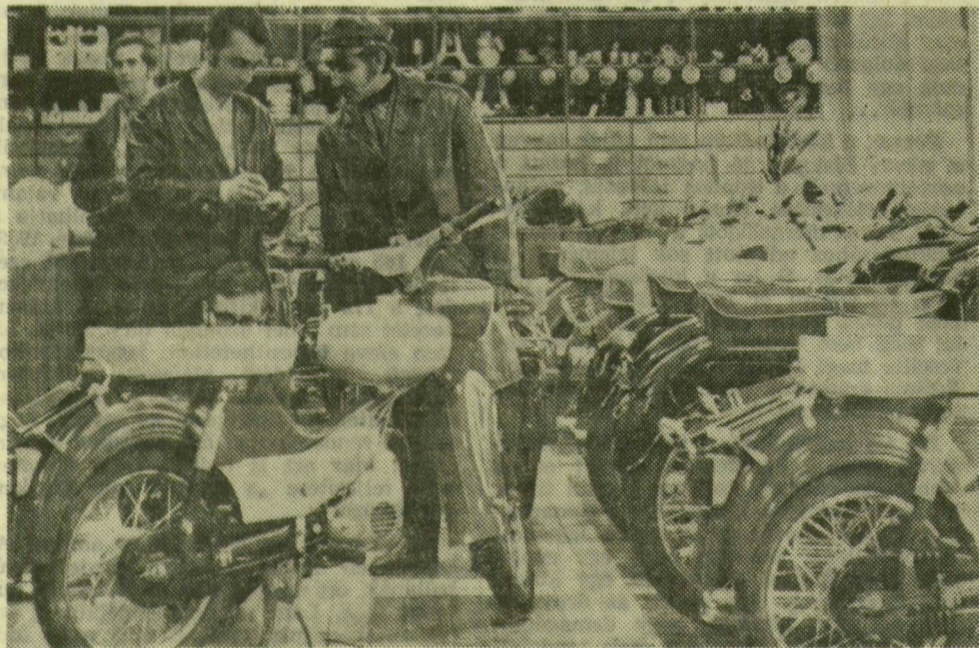

Nagy járművásár a DELTA szegedi boltjaiban

A tavasz közeledését jelzi az is, hogy megnőtt az érdeklődés a járművek iránt: egyre több motorkerékpár fog a DELTA Kereskedelmi Vállalat szegedi szakboltjaiban. Újra megnőtt az érdeklődés a motorok iránt: a városiak épp úgy kedvelik a mozgékony, a nagy városi forgalomban is kényelmes motorkerékpárokat, mint a város környékén lakók, akiknek elsősorban a munkahelyre utazást teszi egyszerűbbé, kényelmesebbé a saját jármű.

Időt és pénzt nyer a vevő

A közlekedés népszerű szakkapja az „Autó-motor” a közelmúltban külön cikkben foglalkozott azzal, hogy a DELTA Kereskedelmi Vállalat országosan is egyedülálló szolgáltatást, rendszeresített szaküzleteiben, méltatta a lap, milyen szerencsések a Csongrád megyében motort vásárló emberek.

Mi ez a szolgáltatás? Régen a vevő a megvásárolt motort először műszaki vizsgára vitte, majd beszerelte a rendszámot. Legjobb esetben is két napja ment az ügyintézésre, sorbaállásra, várakozásra. Pedig ha az ember vesz valamit, az a legnagyobb öröm, ha azonnal használhatja is. A DELTA két szegedi járműszakboltjában — a Mérey utcai és a Kiss Menyhért utcai üzletekben — a megvett motorkerékpárhoz megszerzik mindezt a bolt dolgozói. Faragó József, a Mérey utcai szaküzlet vezetője kérdésünkre elmondja:

— Műszaki vizsgára viszik a motort, megszerzzük a forgalmi engedélyt és a rendszámot, ezenkívül üzemképes állapotba helyezzük az akkumulátort. Ez utóbbi három napot igényel, de mi előre feltöltjük, szakszerűen elvégezzük ezt a munkát a vevőknek. Vagyis, ha Ön például szerdán megvásárolt egy motorkerékpárt, pénteken délután átveheti és — természetesen ha van vezetői jogosítványa — már pénteken délután rápatkánthat az üzlet előtt új motorjára. A műszaki vizsga és a rendszám kiadása költségeit — mintegy száz forintot — a DELTA Kereskedelmi Vállalat magára vállalja, a vevőnek tehát díjtalan ez a szolgáltatás. Értékes időt és pénzt takarít meg, aki nálunk vásárol.

OTP-ügyintézés helyben

A szegedi vásárlók számára külön kényelmet biztosít, hogy az OTP részletes vásárolt motorkerékpár miatt, nem kell egy lépést sem tenni: helyben intézik. A vevők számára készségesen adnak felvilágosítást, hogy az OTP-n milyen feltételek mellett biztosítást fizetési kedvezményt, s a vevő az előlegezt helyben befizeti, a hitelnyújtást a

boltban leadja. Főleg a fiatalok kedvelik és veszik igénybe a részvétvárlási lehetőséget: viszonylag kevés előleg ellenében megkaphatják a nagyon vágyott új motorkerékpárt. Most érdemes motort venni, amikor ilyen kedvező lehetőség kínálkozik, hogy már tíz százalék előleg befizetésével részletre kapható.

Ahogy az étteremben is olvasható az ételapon a „konyhafőnök ajánlata”, a szegedi Mérey utcai DELTA járműszaküzletben is az üzletvezető ajánlatát kérjük. Faragó József sorolja is a kapható motortípusokat, hozzátéve, hogy a legtöbb vevő alaposan megfontolta már, mire az üzletbe jött, hogy melyik márkát és típust kéri, de aki még nem döntött, itt válogathat. Működő sokféle motorkerékpár közül: Az MZ „család” 125 cm³-es „tagja” 10 ezer 500 forint, az MZ 150 cm³-es 11 ezer 300, az MZ 250 cm³-es 16 ezer 500 forint. A Pannónia T 5-ös 13 ezer 300 forint, a P 10-es 14 ezer 400 forint, a P 20-as 16 ezer 800 forint. A Jawa 175 cm³-es sport 9 ezer 300-ért, a Jawa 250 cm³-es 15 ezer 500 forintért kapható és

van Jawa 350 cm³-es is, amelynek ára 17 ezer 700 forint. Lehet tehát válogatni a DELTA szakboltjaiban.

Motorozni jó!

Hatan dolgoznak a DELTA Mérey utcai boltjában, s egyöntetű a véleményük: a vásárlási kedv azt mutatja, ismét divatba jött a motor. Bizonyára azért is, mert üzemköltsége alacsony, fenntartása tehát nem kerül sokba. Ha valaki például egy MZ 125 cm³-es motort vesz, amelynek ára 10 ezer 500 forint, a 10 százalékos OTP előlegre 1100 forintot kell befizetnie és díjtalan a műszaki vizsgáztatás és a rendszám kiadása a DELTA boltjaiban. Ez a motortípus adómentes, (a többi motor adója is alacsony), s az MZ 125 cm³-es fogyasztása is kevés, átlag 3,5 liter 100 kilométerenként.

A saját jármű kényelmét és függetlenségét jelent. Jön a jóidő, a kirándulások, országjárások időszaka. A motorkerékpárok szezonja. A szezonra készülve tartja nagy járművásárát a DELTA Kereskedelmi Vállalat két szegedi szaküzlete. (x)

KECSKE ÉS KÁPOSZTA

A Fehér-tó természetvédelmi problémái

Mi lesz a Fehér-tó sorsa? — kérdezik a hozzánk intézett levelek, telefonhívások. A megye természetvédelmi területei, köztük a Szegedhez legközelebb álló, talán legjobban ismert Fehér-tó a természetjárók érdeklődésének középpontjába került. Érthető, hisz e vidék szerelmesei szomorúan tapasztalják, hogy világhírű madárrezervátumunk egyre szegényedik, a szikes pusztai táj speciális élővilágával együtt lassan a múlté lesz. Illusztris képviselői — a gólyatöcs, a gulipán, a széki lile — ma már csak vendégek e területen.

A kulturális felemelkedés, a gazdaság fejlődése nemcsak Szegeden, vagy az országban, de világszerte is egyre jobban hangsúlyozza a természetvédelem fontosságát. Kormányzatunk nem ok nélkül hozta létre a megyei természetvédelmi bizottságokat. Megyénknek vonatkozó munkafeladatainkkal az utóbbi időben a Dél-magyarország két cikke is foglalkozott. Gondolataik között felvillantak — mintegy előre vetve — a természetvédelmi, illetve rekonstrukciós problémái. A megoldásra váró feladatok közül egyik legsürgősebb e terület évek óta visszatérő, de megnyugtató módon meg nem oldott kérdésének rendezése. Ennek érdekében olyan határozat született, hogy külön albizottság foglalkozzék a részletkérdések feltárással, megoldásuk előkészítésével.

A végleges megoldás korántsem egyszerű feladat. Az ősi Fehér-tó területén ma az ország egyik legrentábilisabb termelői halgazdasága működik. Létfajosságát más nézőpontból ítélték meg most, mint annak idején, a védett területek rovására történt kibővítesek. A közeljövőben olyan rekonstrukciós megoldást kell találnunk, hogy a halgazdaság „kecskéje” is jóllakjon, s a rezervátum „káposztája” is megmaradjon. Másszóval: a gyakorlat érdekeit messze-megfigyelembe véve sze-

retnének, a Fehér-tó ősi élővilágának visszatérését biztosítani. Világhírűvé válnak ezek a feladatok meghaladják a megyei tánc és a természetvédelmi bizottság hatáskörét. A Fehér-tó albizottság néhány héten belül javaslatot készít, felkeresve az Országos Természetvédelmi Hivatalt, hogy a rekonstrukció elé tornyosuló akadályokat közmegegyezésre oldhassuk meg.

Talán felesleges is hangsúlyozni, hogy a tervek megvalósulása nem megy márról holnapra. Már az előkészítéskor olyan hidrológiai, talajtani és biológiai szakvéleményeknek kell születniük, alapos vizsgálatok nyomán, melyek segítenek eldönteni, milyen módszerek szükségesek az ősi élővilág helyreállításához. Kérdés még az is természetesen, mibe kerül az alkalmasnak vélt tervek megvalósítása.

Másik kívánság munkánkkal kapcsolatban: emberközelbe kell hoznunk védett területeinket. Egyetértünk azzal, hogy Fehér-tó ne csak a tudomány hazái és külföldi művelőinek, egyetemi és főiskolai hallgatóinak, szakköri tagoknak legyen hozzáférhető, hanem a fizikai és szellemi dolgozók-

nak is. Ki kell elégíteni a természeti szépségek iránt érdeklődő, pihenni és tanulni vágyó csoportok igényét is — betartva a megfelelő törvényeket.

Szükségét látjuk olyan ki-látótorony építésének — felszerelve megfelelő távcsövekkel —, ahonnan az érdeklődők bepillantathatnak az itt fészkelő madarak életébe, gyönyörködhetnek a tavaszi és őszi vonulások madártömegeiben, tanulmányozhatják a lehalászott tavak apróhalaira gyűlő madárfajok gazdagságát és változatosságát. Gyönyörű látványt ígér a szikes pusztai őszi pompája is, vagy éppen a hangulatos fehér-tó naplemente.

A hozzánk intézett kérésekre adott válaszok keretében minden részletkérdésre ma nem tudunk kitérni. Akkor lesz majd érdemes ezekről beszélni, ha közelebb leszünk mostani gondjaink megoldásához. Ha majd megvalósul a Fehér-tó nagy tudósának, rajongójának és harcosának vágya, s vele a mi vágyunk is — a terület végleges természetvédelmi rekonstrukciója.

Dr. Bodrogközy György, a természetvédelmi bizottság alelnöke

Mámoritó narancssárga

Szovjet tudósok kutatásai során közvetlen kapcsolatot fedeztek fel a színek különböző színei, és ezeknek az emberre gyakorolt pszichológiai, fiziológiai hatása között. A vörös fokozza például az izmok feszülését, serkenti a szívverést, növeli a légzési ritmust, növeli a vérnyomást. Hangulatjavító hatása a világ dolgai iránt egyre fokozódó figyelemben is megnyilvánul.

A spektrum másik végén, a passzív színek — halványkék és sötétkék — világa

éppen ellentétes hatást gyakorol az emberre: csökkenti a vérnyomást, lassul a szívverés és a légzés. Erőszakosabb természetű egyénekre kedvezően hatott a kékes színű világítás.

A kísérletek eredményei még a színeknek az étvágy gerjesztésében, illetve elrontásában játszott szerepéről is tanúskodnak. A fehér színű éttermi világítás vidámbbá tette az étkezőket, a narancs színű fény pedig kellemes érzéseket, mámoros, enyhén spicces állapotot idézett elő.

Péter László

Irodalmi emlékhelyeink

Radnóti szegedi lakásai

Az Április 4. útján, a nagyalomás felé haladva bal kéz felé nyílik a Bokor utca. A tulsó sor utolsó, közvetlenül a vasúti töltés mellett álló sarki házban, a külön Wolf Ferenc (?—1944) szegedi tisztí főorvos ugyancsak különös kis házában lakott utolsó szegedi éveiben Radnóti Miklós.

Kertes családi ház, mégis emeletes, bejáratát pedig — a szegedi környezethez aligha illő — kicsi székelykapu díszíti. Most konyha van abban a magastörszintű kis szobában, amely Radnóti szállása volt, fölötté pedig, az emeleten dí-áktársának és barátjának, Tolnai Gábornak volt albérleti szobája.

Elég sok helyen lakott Radnóti Szegeden. Első lakása a Jerney-házban (Széchenyi tér 8.) volt, majd a Zrínyi u. 8. alá költözött. 1934. február elején — az egyetemi nyilvántartási lap szerint — még itt lakott, de valószínűleg kevéssel ezután már átköltözött a Bokor utcába. *Ortutay Gyula Radnóti Miklós otthona* című emlékezésében (Hatvany Lajos *Beszélt házak* című gyűjteményében olvasható) azt mondja, hogy utolsó két szegedi évében lakott itt a költő. Özvegye még előbbre teszi: szerinte 1933-ban és 1934-ben.

Ortutay így írja le a Bokor utcai lakást: „Reggelként az én tisztán volt, a két nagyfalvót fölkelteni, a kollégiumból jövet, hogy a nyelvészeti órákról el ne késsenek — az ébresztéshez

mindegyre új meg új cseleket kellett kieszelnem. Ez már szép szoba volt, mind a kettő, tágas, jó bútorok a szobákban, s az ablakokból vidéki kisvárosi tájakra láthatni, a ház alatt húzódtak a vasúti töltés, s mindegyre hallatszott a vonatok hars futtyszava: közel volt a nagyalomás. Szerette Miklós ezt a szobáját, a furcsa házat is, s a világot járt főorvost, aki magányosan sítálat hataimas kutyáját. A házban is, a lakásban is a főorvos utazási emlékeinek egzotikumai keveredtek egy zárkózt családi ház és valami külföldi kis szálloda hangulatával. S mindez az álmos, lusta, széles Szegeden. A groteszk iránt fogékony szellemét szórakoztatta mindez. Erre a lakására később is sokszor s derűvel emlékezett vissza.”

A lakótárs, Tolnai Gábor, 1969-ben, amikor a ház falán elhelyezett emléktáblát leleplezte, Radnóti rendszeretét emelte ki, mint oly tulajdonságát, amely szobáját és költészetét egyszerre jellemezte. „Miklós kicsiny szobájában — mondotta — mindig rend honolt, akár egy patikában. Mint ahogy előbb és később is, legalább maga körül igyekezett rendet tartani, rendet teremteni: a fasizmus végső elhajlására idején tragikus ellentmondásaként a fenekeltől felfordult világgal. Rend volt körülötte itt is, a Bokor utcai albérleti szobában, ahol jól érezte magát; szerette ezt a házat, az erdélyi építészetre emlékeztető konstrukcióját. Kedvelte a környék csendjét, amit legfeljebb a Makóról, a pályaudvar felé vagy felől kanyarodó vonatok futtyszava tört meg, s őrome tellett különös házigazdánk szenvedélyében; Wolf tisztí főorvos úrnak ugyanis óriási hanglemezgyűjteménye volt, és esténként remek zenét alkotások lemezeit forgatta, s a zene foszlányai átszűrődtek Miklós szobájába is. Néhányszor meg is hívott bennünket a tisztí főorvos úr hatalmas, teremszámú menő szobájába — amely egyként volt háló-, dolgozószoba és zeneterem — muzsikát hallgatni.”

„A Bokor utcai házban — idézem tovább Tolnai Gábor visszaemlékezését — alkotástápláló légkör uralkodott. Radnóti Miklós élt is az alkotást termő nyugalommal.” Itt írta doktori értekezését (*Kaffka Margit művészi fejlődése*), és itt született számos verse is. Tolnai szerint ennek a szűkebb környezetnek ihletését őrzi a *Pontos vers az alkonyatról* című költeménye is:

Híven tüntet két pipacs, nem bánja, hogy őket látni még,

de bűntet is rögtön az ég: szuronyos szelőkkel üzen;

s mosolyog a szállósó sötét, hogy nem török, csak hajlik a virág, s könnyedén aligha hagyhatja el piros hitét.

A félreérthetetlen jelképek szemléleti mintái, Tolnai szerint, a ház melletti vasúti töltésen voltak találhatók: a zöld fű „szőszöcske szárai” között gyakran kibugyogtak a pipacsok. Szint-úgy itt fogant a vers másik lényeges eleme, az alkonyat képe is. „Kicsiny padlásszobám ablakából — ahonnan messze lehetett tekinteni — hányszor bámultuk a bal felől, böcklini, égvő-rös ragyogásban lemenő — ahogy ő írja a versben — »a bűzdosó nap«-ot. Az alkonyat innen szemlélhető igazán, és nem a Tisza-partról.” E házban született a *Kortárs útlevele* című versemeke is.

Alig ötven méterre van ide a *Bánomkert sor* 7. sz. ház; ma magányos tűzökként, magában áll, megvedletlen, öreg. Valaha hírhedt „közintézmény” volt a városnak; tisztesség ne essék, szólnak: nyilvánosság volt. Rövid ideig lakott benne Radnóti is. „A Bánomkert sori emeletes ház — írta Ortutay — még néhány évvel ezelőtt hírhedt ház volt Szegeden, a »Lili«, ez volt a neve, reszketeg hetedik gimnazisták és kaján öregurak látogatták, úgy mint a Maupassant-novellákból is ismertük. Mikor az efféle intézményeket megszüntette egy rendszeti intézkedés, lakásokká, hónaposszobákká alakították át, de megmaradt a tükrös szalon, s a folyosók, az egymás mellé börtöncellaként sorakozó szobák nagyon is emlékeztettek a múltra. Talán az első napokban még mulattatta a groteszk helyzet, irodalmi élményei Barbusse-től kezdve Kuprinig, de aztán hamarosan elköltözött innét.”

Özvegye a már említettek közül még két szegedi lakásáról tud. Néhány hétre, vizsgák és baráti látogatások végett való tartózkodásának idejére, 1935 májusában Radnóti *Kuglernénál* lakott a Kőlcsey u. 5. sz. alatt, 1936 szeptemberében pedig *Becseiéknél*, a Kőlcsey u. 10-ben.

Lakásain kívül az Ady téri egyetem, a Hétvezér utcai Munkásotthon, a menza, Sik Sándor rendházbeli szobája, *Ligeti Jenő* és *Eidus* Bentian vendégszerető háza volt még gyakori tartózkodási helye a költőnek. Két ízben, 1933. december 17-én és 1939. február 5-én verseivel szerepelt a Dugonics Társaság fölvilágos ülésén, a városháza közgyűlési termében.